

MAGYAR NYELVI FELADATLAP

a 6. évfolyamosok számára

2016. január 21. 14:00 óra

NÉV: _____

SZÜLETÉSI ÉV: HÓ: NAP:

Tollal dolgozz! Ügyelj a külalakra!
A feladatokat tetszés szerinti sorrendben oldhatod meg.
A megoldásra összesen 45 perced van.
Az utolsó (10.) feladatra legalább 10–15 percet szánj!

Jó munkát kívánunk!

1. A meghatározások és a minta alapján oldd meg a feladatokat! Csak a magánhangzók különbözhetnek egy-egy szópairban. Ügyelj a helyesírásra is!

a	
b	

Minta:

k é r: Udvarias formában kifejezi, hogy szeretne (meg)kapni valamit.

k o r: A történelem valamely időszaka.

1. szópair

_ _ _ : (Szilárd anyagot) éles eszközzel több részre választ.

_ _ _ : Vidám.

2. szópair

_ _ _ : Hirtelen támadó nagyon erős harag.

_ _ _ : Szellőzetlen, nedves helyiség, penészes tárgy kellemetlen szaga.

2. a) Alkosd meg a megadott betűkből a **zsibongás** szó két rokon értelmű alakját! A két szót írd le a pontvonalra! Minden betűt egyszer kell felhasználnod.

a	
b	

zsibongás

Megadott betűk a két rokon értelmű szóhoz: **a a á i cs j l m r r**

Az egyik rokon értelmű szó:

A másik rokon értelmű szó:

- b) Alkosd meg a megadott betűkből az **engedelmes** szónak két, vele ellentétes jelentésű alakját! A két szót írd le a pontvonalra! Minden betűt egyszer kell felhasználnod.

engedelmes

Megadott betűk a két ellentétes jelentésű szóhoz: **a a cs m k ö ö ö ny cs s k**

Az egyik ellentétes jelentésű szó:

A másik ellentétes jelentésű szó:

3. Oldd meg az alábbi szöveggel kapcsolatos nyelvtani feladatokat!

IV. Béla uralkodása alatt indult meg Magyarországon a várépítés. Nagy földbirtokokat adományozott alattvalóinak. Ezt várépítéssel kellett meghálálniuk. Az ország újjáépítése sikeresnek bizonyult. IV. Béla méltán nyerte el az utókortól a „második honalapító” címet.

a) Írd le a pontvonalra a szövegből azt a szót, amelyiknek a belsejében először figyelhető meg zöngesség szerinti részleges hasonulás!

A szó:

b) Írd le a pontvonalra a szövegből azt a szót, amelyikben először figyelhető meg írásban jelölt teljes hasonulás!

A szó:

c) Karikázd be annak a „nyelvtani képletnek” a betűjelét, amelyik a szövegben található *címet* szóra igaz!

A) szótő + képző B) szótő + jel C) szótő + rag

d) Írd le a pontvonalra a szövegben található utolsó igekötőt!

e) Írd le számmal a pontvonalra, hogy a szöveg első mondatában hány főnév található!
A főnevek száma:

f) Írd le a pontvonalra a szövegben található első mély hangrendű szót!

.....

4. Karikázd be az összes helyesen írt szó betűjelét! Egy sorban több helyesen írt szó is lehet.

a) A) daru B) kátyu C) batyu D) gyanu

b) A) tüzesen B) tűzben C) tűzoltó D) tűzijáték

c) A) színész B) dícsér C) ízes D) ígér

d) A) Ejtsd! B) Fejcsed! C) Foggyon! D) Játsszd!

e) A) utánna B) azomban C) kissebb D) együtt

a	
b	
c	
d	
e	
f	

a	
b	
c	
d	
e	

5. A következő szólásokból, közmondásokból egy-egy állat neve hiányzik. A minta alapján írd a megfelelő állat **betűjelét**, illetve a megfelelő jelentést jelölő **sorszámot** a megadott pontvonalra! Minden sorba csak egy betűt és egy számot írhatasz!

a	
b	
c	

Minta:**2**..... *Eltűnt, mint szürke***J**..... *a ködben.*

- a) A mi kölyke.
 b) Lenyeli a
 c) Talál a rést magának.

A) békát B) birkánk C) egér D) róka E) kígyót
 F) kutyánk G) rigónk H) medve I) gyíkot **J) szamár**

- Semmitől sem ijed meg.
- Nyoma veszett.**
- Jóízűen falatozik.
- Nem kell a ravasz embert féltetni, kivágja magát a bajból.
- Hasznavehetetlen, mihaszna ember.
- Kényszerűségből megtesz valamit, ami nincs az ínyére.
- Szomorúságát palástolva, keserűen mosolyog.
- Közénk való, hozzánk (a családhoz) tartozik.
- Betekintést enged a terveibe.

6. Állítsd a minta alapján számozással betűrendbe az alábbi szavakat oszloponként! Minden oszlopban a sorrendet az 1., a 2. és a 3. számmal jelöld!

a	

Minta	1.	2.	3.	4.
2. <i>banán</i>	nevet	repül	vád	bodor
3. <i>citrom</i>	kacag	reped	varjú	bodza
1. <i>alma</i>	örül	rejtvény	vág	bocskor

7. A következő meserészlet alapján oldd meg a feladatokat!

a	
b	

Csikorgó, a fagykirály nagyon szigorú uralkodó lehetett a maga idejében. Átkozták is eleget az alattvalói. Egy darabig még örültek is neki, kivált a **(1.)** s a csizmadiák, mert úgy ellátta őket munkával, hogy ki sem látszottak belőle. Örültek a gyerekek is persze, mert kedvükre szánkázhattak, korcsolyázhattak a ropogós havon s a fényes jégen. De hát nem csak szücsök-ből, vargákból áll a világ, nem csak szánkázásból, csúszkálásból az élet. Elkezdtek gondolkodni az alattvalók, hogy Csikorgó uralmának miképpen vethetnének véget.

Fújták a körmüket erősen, s toporogtak. De hiába. Fűtöttek, pipáltak. De csak nem akart vége lenni fagykirály rettentő uralmának.

– Üzenni kéne a fecskéknek – vélte egy bölcs öreg, aki még emlékezetében tartotta a fecskéket. – A fecskék jóban vannak a nappal, ha megjöhetnének, a napot is elhoznák magukkal.

Hogy s hogy nem, sikerült is üzenni a fecskéknek. El is jött nemsokára egy villás farkú, fe-
csegő madárka. Cikázott erre-arra a befagyott **(2.)**, tavak felett. De majdnem rossz vége lett a kirándulásnak. Alighogy rálibbent a zúzmarás telefondrótra, dermedten földre koppant. Még szerencse, hogy valaki kézbe kapta, s a markában életre melengette.

– Egy fecske nem csinál tavaszt – csikorogta fagykirály kárörvendve. S olyan fagyot lehelt a környékre, hogy még a **(3.)** is üvöltöttek kínjukban. (Innen származik az a mondás a farkas-ordító hidegről.)

(Kányádi Sándor: Csikorgó, a fagykirály <http://www.toperencia.com/gyermekoldalak>)

a) Melyik szó illik a szöveg alapján a megadott szám helyére? Karikázd be a legmegfelelőbb szó betűjelét!

1.	2.	3.
A) kovácsok	A) házak	A) medvék
B) pécek	B) folyók	B) farkasok
C) kerékgyártók	C) rétek	C) rókák
D) szücsök	D) fák	D) őzek
E) szakácsok	E) földek	E) hiúzok

b) A szöveg alapján állapítsd meg, hogy igaz vagy hamis az állítás! A megfelelő szót karikázd be!

- Igaz – Hamis: A fagykirály havat lehelt a fecskére.
- Igaz – Hamis: Egy öreg bölcs szerint a fecskék magukkal hozták a napot is.
- Igaz – Hamis: Csikorgó uralmának sohasem örültek az emberek.
- Igaz – Hamis: Az emberek csak toporgással, fűtéssel és a körmük fújásával védekeztek a hideg ellen.

8.	A minta alapján minden lehetséges helyen válaszd el az alábbi két szót! A megoldást írd a pontsorra! Minta: mosolygás → mo-soly-gás a) ostromig → b) madzagot →	a																										
		b																										
9.	Kovács András Ferenc négy versének első versszakait kell összeállítanod a megadott sorokból. A sorokat jelölő számokat írd a megfelelő verscím alatti téglalapokba! Egy téglalapba csak egy számot írhatsz! Segítségül négy számot már beírtunk a megfelelő helyre. <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse; margin: 10px 0;"> <thead> <tr> <th style="width: 20%;"></th> <th style="width: 20%;">Augusztusi sóhajtás</th> <th style="width: 20%;">Hajnali csillag peremén</th> <th style="width: 20%;">Tótükör (Szilvavirág...)</th> <th style="width: 20%;">Szénaillat</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Az 1. sor számjele</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>A 2. sor számjele</td> <td></td> <td></td> <td style="text-align: center;">16.</td> <td></td> </tr> <tr> <td>A 3. sor számjele</td> <td style="text-align: center;">1.</td> <td style="text-align: center;">2.</td> <td></td> <td style="text-align: center;">11.</td> </tr> <tr> <td>A 4. sor számjele</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table> 1. s a kezekben ki-kigyúl tán 2. harmatozó fény a házunk, 3. mint ballagó boglya, 4. Szilvavirág 5. Hajnali csillag peremén 6. Rövidülnek napok, órák, 7. mélybe kalimpál a lábunk. 8. szellő volna. 9. a pipacsláng, ha letépted. 10. várjuk a reggelt, te meg én: 11. szénásszekér billeg 12. búsán imbolyogva. 13. mintha szirma 14. csak az ég mély tüze kékebb, 15. Alkonyuló úton, 16. néz a holdra –		Augusztusi sóhajtás	Hajnali csillag peremén	Tótükör (Szilvavirág...)	Szénaillat	Az 1. sor számjele					A 2. sor számjele			16.		A 3. sor számjele	1.	2.		11.	A 4. sor számjele					a	
	Augusztusi sóhajtás	Hajnali csillag peremén	Tótükör (Szilvavirág...)	Szénaillat																								
Az 1. sor számjele																												
A 2. sor számjele			16.																									
A 3. sor számjele	1.	2.		11.																								
A 4. sor számjele																												
		b																										
		c																										
		d																										

10. Folytasd 8–10 mondattal a történetet, amelynek első mondatait megadtuk! Ügyelj arra, hogy fogalmazásod kapcsolódjon a kezdőmondatokhoz! A fogalmazásodban párbeszéd **ne** legyen!

Amikor rátaláltam a varázspálcára, még nem tudtam, mennyi jót tehetek vele. Aztán hamarosan alkalmam nyílt használni is.

a	
b	
c	
d	
e	

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....